

วิชา บริษัท

การบรรยายภาคคำ ครั้งที่ ๑

วันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๙

ดร.พรภัทร์ ตันติกุลานันท์

ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา

บริษัท บรรยาย ๘ ครั้ง

๑. ครั้งที่ ๑ วันศุกร์ที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๙ เวลา ๑๙.๐๐ ถึง ๑๙.๕๐ น.
๒. ครั้งที่ ๒ และ ๓ วันศุกร์ที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๙ เวลา ๑๘.๐๐ ถึง ๑๙.๕๐ น.
๓. ครั้งที่ ๔ และ ๕ วันศุกร์ที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๙ เวลา ๑๘.๐๐ ถึง ๑๙.๕๐ น.
๔. ครั้งที่ ๖ และ ๗ วันศุกร์ที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๙ เวลา ๑๘.๐๐ ถึง ๑๙.๕๐ น.
๕. ครั้งที่ ๘ วันศุกร์ที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๙ เวลา ๑๙.๐๐ ถึง ๑๙.๕๐ น.

องค์กรธุรกิจ

๑. บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปตกลงนำทุนมาร่วมกัน
ข้อแตกต่างระหว่างเจ้าของทุนกับเจ้าหนี้
อำนาจจัดการทางตรงหรือทางอ้อม
ส่วนรวมในกำไรหรือขาดทุน
ลำดับได้รับชำระหนี้
๒. เพื่อกระทำการกิจการร่วมกัน
๓. วัตถุประสงค์ คือ แบ่งปัน ผลผลิต รายได้ หรือกำไร
อันจะพึงได้จากกิจการที่ทำนั้น

องค์กรธุรกิจแบ่งเป็น ๒ ประเภท

๑. มีชื่อเรียกทางกฎหมาย เช่น ตาม ป.พ.พ. หรือ พ.ร.บ. บริษัทมหาชนฯ ต้องอยู่ภายใต้บังคับกฎหมายนั้นๆ

ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๐๑๓ มี ๓ ประเภท

(๑) ห้างหุ้นส่วนสามัญ

- ห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน
- ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล

(๒) ห้างหุ้นส่วนจำกัด

(๓) บริษัทจำกัด

๒. ไม่มีชื่อเรียกทางกฎหมาย แต่อาจมีชื่อเรียกทางธุรกิจ เช่น กงสี
คณะบุคคล กิจการร่วมค้า

แต่คำว่า กิจการร่วมค้า อาจเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญหรือไม่ก็ได้
ฎีกาที่ ๓๘๔๘/๒๕๓๑ จำเลยที่ ๑ กับ บริษัทในต่างประเทศ ๒ บริษัท
จดทะเบียนการค้าสำหรับงานก่อสร้างสะพานไว้กับกรมสรรพากรว่า
“สาธรรบวิดิจจอยเวนเจอร์” ซึ่งก็คือห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน
รถของโจทก์ตกลงไปในหลุมที่กิจการร่วมค้าขุดไว้จึงเป็นการละเมิดใน
กิจการที่เป็นธรรมดาการค้า จำเลยที่ ๑ ต้องรับผิดชอบไม่จำกัดจำนวน
ในการชำระหนี้จากการละเมิด ตามมาตรา ๑๐๕๐ โจทก์จึงฟ้อง
จำเลยที่ ๑ ได้ (เนติ 73)

กรณีที่ไม่เข้าลักษณะห้างหุ้นส่วนและบริษัท เช่น

ไม่มีการแบ่งกำไร เป็นสัญญาไม่มีชื่อ อยู่ภายใต้บังคับกฎหมาย
เรื่องนิติกรรม สัญญา ห้างหุ้นส่วน และทรัพย์

กิจการร่วมค้า กรณีที่เอาทุนมารวมกัน แยกกันทำงาน ยอมรับ
ผิดร่วมกัน แต่แบ่งปันรายได้ หรือคู่สัญญาจ่ายให้แต่ละรายที่มาร่วม
โดยตรง ไม่ใช่แบ่งปันกำไร

มีกฎหมายห้ามรวมตัวเป็นห้างหุ้นส่วน เช่น พระราชบัญญัติ
บริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๒ “ห้ามมิให้บริษัทเป็น
หุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญ หรือเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดในห้าง
หุ้นส่วนจำกัด” แต่ดูฎีกาที่ ๕๓๑๖/๒๕๕๙

(๑) ห้างหุ้นส่วนสามัญ

- ห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน
- ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล

(๒) ห้างหุ้นส่วนจำกัด

(๓) บริษัทจำกัด

ข้อสอบเก่า

สมัย ๗๔ ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล มาตรา ๑๐๖๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๐๗๗ วรรคหนึ่ง **ค้าขายขายแข่ง**

สมัย ๗๕ บริษัท มาตรา ๑๑๗๕ มาตรา ๑๑๗๘ **คำบอกกล่าวเรียกประชุมใหญ่ จำนวนผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่**

สมัย ๗๖ ห้างหุ้นส่วนสามัญ มาตรา ๑๐๑๒ และมาตรา ๑๐๔๙ **สัญญาไม่ต้องเป็น หนังสือ การถือเอาสิทธิแก่บุคคลภายนอกในกิจการซึ่งไม่ปรากฏชื่อตน**

สมัย ๗๗ บริษัท มาตรา ๑๒๒๒ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๑๐๕ วรรคหนึ่ง **การเสนอขาย หุ้นเพิ่มทุน ราคาหุ้นที่ออกต้องไม่ต่ำกว่ามูลค่าตั้งไว้**

สมัย ๗๘ บริษัท มาตรา ๑๑๗๖ มาตรา ๑๑๘๔ มาตรา ๑๑๒๙ วรรคสาม มาตรา ๑๑๗๖ **สิทธิเข้าประชุมและออกเสียงของผู้ถือหุ้นที่ชำระค่าหุ้นซึ่งค้างอยู่ และกรณี ยังไม่จดแจ้งการรับโอนหุ้น**

นายมุกและนายหมอกเป็นผู้ถือหุ้นชนิดระบุชื่อลงในใบหุ้นของบริษัท ฝนฟ้า จำกัด หุ้นทั้งหมดยังคงค้างค่าหุ้นบางส่วน กรรมการบริษัท ฝนฟ้า จำกัด จึงเรียกให้นายมุกและนายหมอกส่งใช้เงินค่าหุ้นส่วนที่เหลือ นายมุกผิดนัดไม่ชำระค่าหุ้น ส่วนนายหมอกชำระค่าหุ้นครบถ้วนและโอนหุ้นให้นางสาวพิมโดยทำถูกต้องตามแบบ แต่ไม่ได้จดทะเบียนการโอนลงในทะเบียนผู้ถือหุ้น ต่อมาบริษัท ฝนฟ้า จำกัด จัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญผู้ถือหุ้น ในวันประชุมนายมุกและนางสาวพิมมาขอเข้าร่วมประชุมใหญ่ โดย

(ก) นายมุกอ้างว่า แม้นายมุกผิดนัดไม่ชำระค่าหุ้น แต่นายมุกก็ยังคงเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัท ฝนฟ้า จำกัด นายมุกจึงมีสิทธิเข้าประชุมใหญ่สามัญผู้ถือหุ้น และมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนในการประชุมใหญ่สามัญผู้ถือหุ้น

(ข) นางสาวพิมอ้างว่า แม้การโอนหุ้นระหว่างนายหมอกและนางสาวพิมไม่ได้จดทะเบียนการโอนลงในทะเบียนผู้ถือหุ้น แต่การโอนทำถูกต้องตามแบบ นางสาวพิมเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัท ฝนฟ้า จำกัด นางสาวพิมจึงมีสิทธิเข้าประชุมใหญ่สามัญผู้ถือหุ้น และมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนในการประชุมใหญ่สามัญผู้ถือหุ้น

ให้วินิจฉัยว่า ข้ออ้างของนายมุกตาม (ก) และนางสาวพิมตาม (ข) ฟังขึ้นหรือไม่

(ก) ผู้ถือหุ้นทุกคนมีสิทธิเข้าประชุมในที่ประชุมใหญ่ได้เสมอไม่ว่าจะเป็นการประชุมชนิดใดคราวใด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๗๖ นายมุกเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัท ฝนฟ้า จำกัด ย่อมมีสิทธิเข้าประชุมใหญ่สามัญผู้ถือหุ้นได้ แต่ผู้ถือหุ้นคนใดยังมีได้ชำระค่าหุ้นซึ่งบริษัทได้เรียกเอาแก่ตนให้เสร็จสิ้น ผู้ถือหุ้นคนนั้นไม่มีสิทธิออกเสียงเป็นคะแนนตามมาตรา ๑๑๘๔ เมื่อนายมุกผิดนัดไม่ชำระค่าหุ้นซึ่งบริษัท ฝนฟ้า จำกัด เรียกให้ชำระ นายมุกจึงไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนในการประชุมใหญ่สามัญผู้ถือหุ้น ข้ออ้างของนายมุกเรื่องมีสิทธิเข้าประชุมใหญ่สามัญผู้ถือหุ้นฟังขึ้น ส่วนเรื่องมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนในการประชุมใหญ่สามัญผู้ถือหุ้นฟังไม่ขึ้น

(ข) การโอนหุ้นชนิดระบุชื่อลงในใบหุ้นจะนำมาใช้แก่บริษัทหรือบุคคลภายนอกไม่ได้จนกว่าจะได้จดทะเบียนการโอนทั้งชื่อและสำนักของผู้รับโอนนั้นลงในทะเบียนผู้ถือหุ้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๒๙ วรรคสาม เมื่อบริษัท ฝนฟ้า จำกัด ยังไม่ได้จดทะเบียนรับโอนหุ้นของนางสาวพิมลงในทะเบียนผู้ถือหุ้น จึงถือไม่ได้ว่านางสาวพิมเป็นผู้ถือหุ้นที่สามารถยื่นบริษัท นางสาวพิมย่อมไม่มีสิทธิเข้าประชุมใหญ่สามัญผู้ถือหุ้นตาม มาตรา ๑๑๗๖ ข้ออ้างของนางสาวพิมเรื่องมีสิทธิเข้าประชุมใหญ่สามัญผู้ถือหุ้น และมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนในการประชุมใหญ่สามัญผู้ถือหุ้นฟังไม่ขึ้น (เทียบคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๒๕๓/๒๕๓๗)

ห้างหุ้นส่วนสามัญ (ไม่จดทะเบียน)

- การจัดตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญ
- หุ้นส่วนร่วมรับผิดชอบในหนี้ไม่จำกัด
- การลงหุ้น
- การจัดการงานของหุ้นส่วน

- การจัดตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญ

มาตรา ๑๐๑๒ เป็นหลักประกอบมาตรา ๑๐๒๕

มาตรา ๑๐๑๒ อันว่าสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปตกลงเข้ากันเพื่อกระทำกิจการร่วมกัน ด้วยประสงค์จะแบ่งปันกำไรอันจะพึงได้แต่กิจการที่ทำนั้น

“มาตรา ๑๐๒๕ อันว่าห้างหุ้นส่วนสามัญนั้น คือห้างหุ้นส่วนประเภทซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนหมดทุกคนต้องรับผิดชอบกันเพื่อหนี้ทั้งปวงของหุ้นส่วนโดยไม่มีจำกัด”

- **หุ้นส่วนร่วมรับผิดชอบในหนี้ไม่จำกัดไม่ว่าจะลงหุ้นเท่าใด**

“**มาตรา ๑๐๒๕** อันว่าห้างหุ้นส่วนสามัญนั้น คือห้างหุ้นส่วนประเภทซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนหมดทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกันเพื่อหนี้ทั้งปวงของหุ้นส่วนโดยไม่มีจำกัด”

เชื่อมโยงกับ มาตรา ๑๐๕๐ การจัดการงานของหุ้นส่วน (ความเกี่ยวพันระหว่างหุ้นส่วนกับบุคคลภายนอก)

“**มาตรา ๑๐๕๐** การใด ๆ อันผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งได้จัดทำไปในทางที่**เป็นธรรมดาการค้าขาย**ของห้างหุ้นส่วนนั้น ท่านว่าผู้เป็นหุ้นส่วนหมดทุกคนย่อมมีความผูกพันในการนั้น ๆ ด้วย และจะต้องรับผิดชอบร่วมกันโดยไม่มีจำกัดจำนวนในการชำระหนี้อันได้ก่อให้เกิดขึ้นเพราะจัดการไปเช่นนั้น”

- การลงหุ้น

“มาตรา ๑๐๒๖ ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนต้องมีสิ่งหนึ่งสิ่งใดมาลงหุ้นด้วยในห้างหุ้นส่วน

สิ่งที่นำมาลงหุ้นด้วยนั้น จะเป็นเงินหรือทรัพย์สินสิ่งอื่น หรือลงแรงงานก็ได้”

การลงหุ้นจึงสามารถลงด้วยเงิน ทรัพย์สิน หรือแรงงานก็ได้

- การจัดการงานของหุ้นส่วน

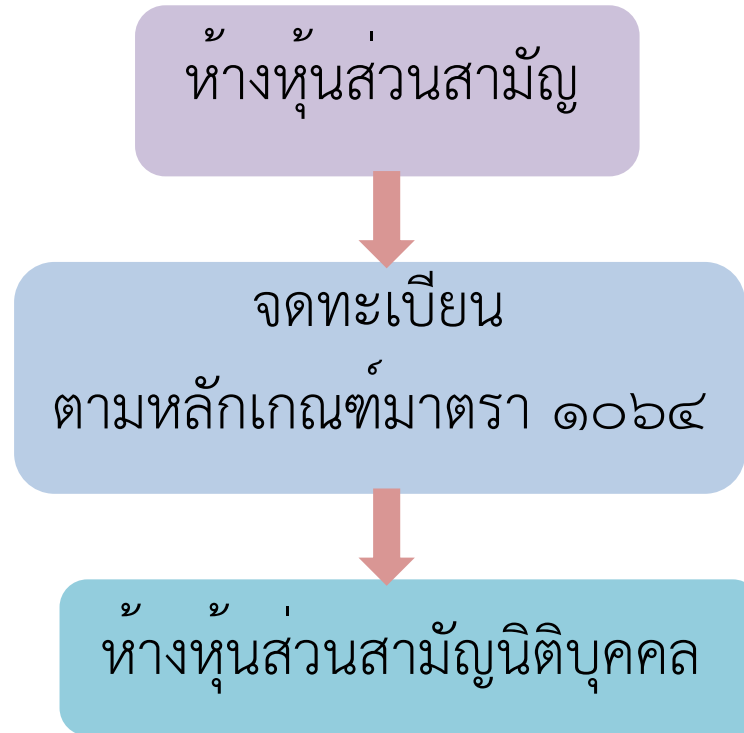
ความเกี่ยวพันระหว่าง**ผู้เป็นหุ้นส่วนกับบุคคลภายนอก**

- รับผิดชอบบุคคลภายนอกในการกระทำที่เป็นธรรมดาการค้าขายของห้าง
มาตรา ๑๐๕๐
- **ข้อจำกัดอำนาจ**ของผู้เป็นหุ้นส่วนไม่มีผลต่อบุคคลภายนอก มาตรา
๑๐๕๓
- ผู้เป็นหุ้นส่วนถือเอาสิทธิต่อบุคคลภายนอกใน**กิจการซึ่งไม่ปรากฏชื่อตน**
ไม่ได้ มาตรา ๑๐๔๙

ความเกี่ยวพันระหว่าง**ผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยตนเอง**

- อำนาจในการจัดการงานห้าง มาตรา ๑๐๓๓ – ๑๐๓๖
 - ไม่มีข้อตกลง ทุกคนเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ
 - มีข้อตกลงในการจัดการงานห้าง
 - ตามมติเสียงข้างมากของหุ้นส่วน มาตรา ๑๐๓๔
 - หุ้นส่วนคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ มาตรา ๑๐๓๕
- ผลของการเข้าจัดการงานห้าง มาตรา ๑๐๔๒ ๑๐๔๓ ๘๒๐ ๓๙๖
 - ผู้จัดการงานกระทำไปโดย “มีสิทธิจัดการ”
 - ผู้จัดการงานกระทำไปโดย “ไม่มีสิทธิจัดการ”

ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล

ห้างหุ้นส่วนสามัญจะจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลหรือไม่ก็ได้
ต่างจากห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัด ซึ่งต้องจดทะเบียนเสียก่อน
จึงจะเกิดห้างหุ้นส่วนจำกัดและบริษัทจำกัด

- **รายการจดทะเบียนข้อมูลทางธุรกิจกลายเป็นข้อมูลสาธารณะ**
 - นายทะเบียนมีหน้าที่ต้องย่อรายการจดทะเบียน ตามมาตรา ๑๐๒๑ รายการจดทะเบียน (เช่น ข้อจำกัดอำนาจ) ที่ถูกย่อและลงพิมพ์โฆษณาในราชกิจจานุเบกษา สันนิษฐานเด็ดขาดว่าทุกคนต้องรู้ ตามมาตรา ๑๐๒๒
 - รายการจดทะเบียนทั้งที่ถูกย่อและไม่ได้ถูกย่อพิมพ์โฆษณาในราชกิจจานุเบกษา ทุกคนขอตรวจและคัดสำเนาได้ ตามมาตรา ๑๐๒๐ วรรคหนึ่ง
- **ห้างหุ้นส่วนสามัญมีสถานะเป็นนิติบุคคลมีสิทธิและหน้าที่ภายในขอบวัตถุประสงค์**

ห้างหุ้นส่วนจำกัด

มาตรา ๑๐๗๗ อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น คือห้างหุ้นส่วนประเภทหนึ่ง ซึ่งมีผู้เป็นหุ้นส่วนสองจำพวก ดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคนซึ่งมี**จำกัดความรับผิดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนรับจะลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนนั้น**จำพวกหนึ่ง และ

(๒) ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคนซึ่งต้อง**รับผิดร่วมกันในบรรดาหนี้ของห้างหุ้นส่วนไม่มีจำกัด**จำนวนอีกจำพวกหนึ่ง”

หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด

- คุณสมบัติเป็นสาระสำคัญ
- เป็นผู้จัดการห้าง
- ร่วมรับผิดในหนี้ของห้างไม่จำกัดจำนวน

หุ้นส่วนจำกัดความรับผิด

- ไม่มีอำนาจจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด
- ห้ามเอาชื่อเรียกขานระคนเป็นชื่อห้าง
- คุณสมบัติไม่เป็นสาระสำคัญ

บริษัทจำกัด

หัวข้อที่ ๑ ลักษณะของบริษัทจำกัด

หัวข้อที่ ๒ การจัดตั้งบริษัทจำกัด

หัวข้อที่ ๓ ทุนของบริษัท (หุ้น) และผู้ถือหุ้น

หัวข้อที่ ๔ การจัดการงานของบริษัท

หัวข้อที่ ๕ เงินปันผลและเงินทุนสำรอง

หัวข้อที่ ๖ การเพิ่มทุนและลดทุน

หัวข้อที่ ๑ ลักษณะของบริษัทจำกัด

๑.๑ จัดตั้งโดยสัญญาตั้งแต่สองคนนำทุนมาเข้ากันทำ
กิจการร่วมกันเพื่อหากำไร

๑.๒ แบ่งทุนเป็นหน่วย (หุ้น) เท่ากัน

๑.๓ ผู้ถือหุ้นรับผิดชอบจำกัดเพียงมูลค่าหุ้นที่ยังส่งไม่ครบ

๑.๔ เป็นนิติบุคคล

๑.๕ คุณสมบัติของผู้ถือหุ้นไม่เป็นสาระสำคัญ

๑.๑ จัดตั้งโดยสัญญาตั้งแต่สองคนนำทุนมาเข้ากันทำกิจการร่วมกันเพื่อ หากำไร

มาตรา ๑๐๙๗ บุคคลใด ๆ ตั้งแต่สองคนขึ้นไป จะเริ่มก่อการและตั้งเป็น
บริษัทจำกัดก็ได้ โดยเข้าชื่อกันทำหนังสือบริคณห์สนธิ และกระทำการอย่าง
อื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้

มาตรา ๑๐๑๒ อันว่าสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น คือสัญญาซึ่ง
บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ตกลงเข้ากันเพื่อกระทำกิจการร่วมกัน ด้วย
ประสงค์จะ แบ่งปันกำไร อันจะพึงได้แต่กิจการที่ทำนั้น

๑.๒ แบ่งทุนเป็นหน่วย (หุ้น) เท่ากัน

มาตรา ๑๐๙๖ อันว่าบริษัทจำกัดนั้น คือบริษัทประเภทซึ่งตั้งขึ้นด้วยแบ่ง
ทุนเป็นหุ้นมีมูลค่าเท่า ๆ กัน โดยมีผู้ถือหุ้นต่างรับผิดชอบจำกัดเพียงไม่เกิน
จำนวนเงินที่ตนยังสงใช้ไม่ครบมูลค่าของหุ้นที่ตนถือ

- บริษัทจดทะเบียนทุนทั้งหมด = ทุนเรือนหุ้น แบ่งออกเป็นหน่วย = หุ้น
- แต่ละหุ้นมีมูลค่าจดทะเบียนเท่ากัน

ตัวอย่าง บริษัทมีทุนจดทะเบียน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท แบ่งทุนเป็นหุ้น
๑๐,๐๐๐ หุ้น มูลค่าจดทะเบียนต่อหุ้น ๑๐๐ บาทต่อหุ้น (เท่ากันทั้งหมด)
ทั้ง ๑๐,๐๐๐ หุ้น มีผู้ถือหุ้นอย่างน้อย ๒ คน

๑.๓ ผู้ถือหุ้นรับผิดชอบจำกัดเพียงมูลค่าหุ้นที่ยังส่งไม่ครบ

มาตรา ๑๐๙๖ อันว่าบริษัทจำกัดนั้น คือบริษัทประเภทซึ่งตั้งขึ้นด้วยแบ่ง
ทุนเป็นหุ้นมีมูลค่าเท่า ๆ กัน โดยมีผู้ถือหุ้นต่างรับผิดชอบจำกัดเพียงไม่เกิน
จำนวนเงินที่ตนยังส่งใช้ไม่ครบมูลค่าของหุ้นที่ตนถือ

- ถ้าชำระค่าหุ้นครบแล้ว หากบริษัทไม่สามารถชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ เจ้าหนี้
จะเรียกจากผู้ถือหุ้นอีกไม่ได้ แม้จะมีการโอนหุ้นไปอีกก็ทอดก็ตาม

๑.๔ เป็นนิติบุคคล

มาตรา ๑๑๑๐ เมื่อได้ประชุมตั้งบริษัทแล้ว ให้ผู้เริ่มก่อการบริษัทมอบการ
ทั้งปวงให้แก่กรรมการของบริษัท

เมื่อกรรมการได้รับการแล้ว ก็ให้ลงมือจัดการเรียกให้ผู้เริ่มก่อการและผู้
เข้าชื่อชื้อหุ้นทั้งหลายใช้เงินในหุ้นซึ่งจะต้องใช้เป็นตัวเงิน เรียกหุ้นหนึ่งไม่
น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้า ตามที่ได้กำหนดไว้ในหนังสือชื้อชวนบอกกล่าวว่า
รองหรือหนังสือชวนให้ชื้อหุ้น

มาตรา ๑๑๑๑ เมื่อจำนวนเงินซึ่งว่าไว้ในมาตรา ๑๑๑๐ ได้ใช้เสร็จแล้ว
กรรมการต้องไปขอจดทะเบียนบริษัทนั้น

มาตรา ๑๐๑๕ ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทเมื่อได้จดทะเบียนตามบัญญัติแห่ง
ลักษณะนี้แล้ว ท่านจัดว่าเป็นนิติบุคคลต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือ
หุ้นทั้งหลายซึ่งรวมเข้ากันเป็นหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น

๑.๕ คุณสมบัติของผู้ถือหุ้นไม่เป็นสาระสำคัญ

มาตรา ๑๑๓๒ ในเหตุบางอย่างเช่นผู้ถือหุ้นตายก็ดี หรือล้มละลายก็ดี อันเป็นเหตุให้บุคคลอื่นเป็นผู้มีสิทธิจะได้หุ้นขึ้นนั้น หากว่าบุคคลนั้นนำใบหุ้นมาเวนคืน เมื่อเป็นวิสัยจะทำได้ ทั้งได้นำหลักฐานอันสมควรมาแสดงด้วยแล้ว ก็ให้บริษัทรับบุคคลนั้นลงทะเบียนเป็นผู้ถือหุ้นสืบไป

หัวข้อที่ ๒ การจัดตั้งบริษัทจำกัด

- ๒.๑ ผู้เริ่มก่อการ ๒ คน ทำหนังสือบริคณห์สนธิไปจดทะเบียน
- ๒.๒ ผู้เริ่มก่อการจัดให้มีผู้เข้าซื้อซื้อหุ้นจนครบ
- ๒.๓ ประชุมตั้งบริษัทและมอบการทั้งปวงให้กรรมการ
- ๒.๔ กรรมการเรียกให้ผู้เข้าซื้อซื้อหุ้นใช้ค่าหุ้นอย่างน้อยร้อยละ ๒๕
- ๒.๕ กรรมการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทจำกัด

๒.๑ ผู้เริ่มก่อการ ๒ คน ทำหนังสือบริคณห์สนธิไปจดทะเบียน

มาตรา ๑๐๙๗ **บุคคลใด** ๑ ตั้งแต่สองคนขึ้นไปจะเริ่มก่อการและตั้งเป็นบริษัทจำกัดก็ได้ โดยเข้าชื่อกันทำหนังสือบริคณห์สนธิ และกระทำการอย่างอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้

มาตรา ๑๐๙๘ หนังสือบริคณห์สนธินั้น ต้องมีรายการดังต่อไปนี้ คือ

- (๑) ชื่อบริษัทอันคิดจะตั้งขึ้น ซึ่งต้องมีคำว่า “จำกัด” ไว้ปลายชื่อนั้นด้วยเสมอไป
- (๒) ที่สำนักงานของบริษัทซึ่งบอกทะเบียนนั้นจะตั้งอยู่ ณ ที่ใดในพระราชอาณา

เขต

(๓) วัตถุประสงค์ทั้งหลายของบริษัท

(๔) ถ้อยคำสำแดงว่า ความรับผิดชอบของผู้ถือหุ้นจะมีจำกัด

(๕) จำนวนทุนเรือนหุ้นซึ่งบริษัทคิดกำหนดจะจดทะเบียนแบ่งออกเป็นหุ้นมีมูลค่า

กำหนดหุ้นละเท่าไร

(๖) ชื่อ สำนัก อาชีวะ และลายมือชื่อของบรรดา**ผู้เริ่มก่อการ** ทั้งจำนวนหุ้นซึ่งต่าง

คนต่างเข้าชื่อชื่อไว้คนละเท่าใด

มาตรา ๑๑๐๑ บุคคลซึ่งเป็นกรรมการของบริษัทจำกัดจะรับผิดชอบโดยไม่จำกัดก็ได้ ถ้ากรณีเป็นเช่นนั้นไซ้ ท่านว่า**ต้องจดแถลงความรับผิดชอบลงในหนังสือบริคณห์สนธิด้วย**

อันความรับผิดชอบโดยไม่จำกัดของผู้เป็นกรรมการนั้น ย่อมถึงที่สุดเมื่อล่วงเวลาสองปีนับแต่วันที่ตัวเขาออกจากตำแหน่งกรรมการ

มาตรา ๑๐๙๙ หนังสือบริคณห์สนธินั้น ให้ทำเป็นต้นฉบับไว้ไม่น้อยกว่าสองฉบับ และให้ลงลายมือชื่อของบรรดาผู้เริ่มก่อการ โดยมีพยานลงชื่อรับรองด้วยสองคน และ**ให้นำฉบับหนึ่งไปจดทะเบียน**

ถ้าการจดทะเบียนบริษัทมิได้ทำภายในสามปีนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิ ให้หนังสือบริคณห์สนธินั้น**สิ้นผล**

๒.๒ ผู้เริ่มก่อการจัดให้มีผู้เข้าซื้อชื่อหุ้นจนครบ

มาตรา ๑๑๐๐ ผู้เริ่มก่อการทุกคนต้องลงชื่อซื้อหุ้น ๑ หนึ่งเป็นอย่างน้อย

มาตรา ๑๑๐๒ ห้ามมิให้ชื้อชวนประชาชนให้ซื้อหุ้น

- ต้องแสดงเจตนาเสนอขายหุ้นโดยตรง ไม่ใช่ประกาศโฆษณาแก่สาธารณชน
เพราะไม่มีการควบคุมการบริหารงานบริษัทจำกัด อาจเกิดความเสียหาย

มาตรา ๑๑๐๔ จำนวนหุ้นทั้งหมดซึ่งบริษัทคิดจะจดทะเบียนนั้น ต้องมีผู้
เข้าซื้อชื่อหรือออกให้กันเสร็จก่อนการจดทะเบียนของบริษัท

- เพราะบริษัทเป็นนิติบุคคล ต้องมีคนซื้อหุ้นแน่นอน ป้องกันความเสียหาย
แก่ประชาชน

มาตรา ๑๑๐๕ อันหุ้นนั้น ท่านห้ามมิให้ออกโดยราคาต่ำไปกว่ามูลค่าของหุ้นที่ตั้งไว้

การออกหุ้นโดยราคาสูงกว่ามูลค่าของหุ้นที่ตั้งไว้นั้น หากว่าหนังสือบริคณห์สนธิให้อำนาจไว้ ก็ให้ออกได้

.....

- ดูประกอบ**มาตรา ๑๑๑๗** อันมูลค่าของหุ้น ๆ หนึ่งนั้น มิให้ต่ำกว่าห้าบาท
- มูลค่าหุ้นเท่าใดก็ได้ แต่ต้องไม่ต่ำกว่า ๕ บาท
- จะออกหุ้นโดยกำหนดราคาต่ำกว่ามูลค่าไม่ได้ เจ้าหนี้เสียเปรียบ เช่น บริษัทมีทุนจดทะเบียน ๑๐๐ ล้าน มูลค่าหุ้นละ ๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น แต่ขายจริงหุ้นละ ๒๐๐ บาท ทุนจะหายไป
- กรณีออกหุ้นโดยราคาสูงกว่ามูลค่าของหุ้น ต้องกำหนดไว้ในหนังสือบริคณห์สนธิ จึงจะทำได้

มาตรา ๑๑๐๖ การที่เข้าชื่อชื้อหุ้นนั้นยอมผูกพันผู้เข้าชื่อโดยเงื่อนไขว่า ถ้าบริษัทตั้งขึ้นแล้วจะใช้จำนวนเงินค่าหุ้นนั้น ๑ ให้แก่บริษัทตามหนังสือชี้ชวนและขอบังคับของบริษัท

-สัญญาเข้าชื่อหุ้น มีผลสำเร็จต่อเมื่อบริษัทจัดตั้งสำเร็จ เรียกเงินค่าหุ้นก่อนไม่ได้

๒.๓ ประชุมตั้งบริษัทและมอบการทั้งปวงให้กรรมการ

มาตรา ๑๑๐๗ วรรคหนึ่ง เมื่อหุ้นชนิดซึ่งจะต้องลงเงินนั้นได้มีผู้เข้าชื่อซื้อ
หมดแล้ว ผู้เริ่มก่อการต้องนัดบรรดาผู้เข้าชื่อซื้อหุ้นมาประชุมกันเป็นการ
ประชุมใหญ่โดยไม่ชักช้า ประชุมอันนี้ให้เรียกว่า**ประชุมตั้งบริษัท**

-ผู้เริ่มก่อการเป็นผู้เตรียมการและนัดประชุมตั้งบริษัท หลังจากมีผู้เข้าชื่อซื้อ
หุ้นชนิดที่ชำระด้วยเงินหมดแล้ว

มาตรา ๑๑๐๘ กิจการอันจะพึงทำในที่ประชุมตั้งบริษัทนั้น คือ

(๑) ทำความตกลงตั้งข้อบังคับต่าง ๆ ของบริษัท ทั้งนี้ ควรกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหา หรือข้อขัดแย้งที่ไม่สามารถหาข้อยุติหรือไม่สามารถลงมติระหว่างกรรมการหรือผู้ถือหุ้นไว้ด้วย

- ข้อบังคับบริษัท เช่น จำนวนกรรมการ การเรียกประชุมกรรมการ การประชุมผู้ถือหุ้น

(๒) ให้สัตยาบันแก่บรรดาสัญญาซึ่งผู้เริ่มก่อการได้ทำไว้ และค่าใช้จ่ายอย่างหนึ่งอย่างใดซึ่งเขาต้องออกไปในการเริ่มก่อบริษัท

- มาตรา ๑๑๑๓ ผู้เริ่มก่อการบริษัทต้องรับผิดชอบกันและโดยไม่จำกัด ในบรรดาหนี้และการจ่ายเงินซึ่งที่ประชุมตั้งบริษัทมิได้อนุมัติ และแม้จะได้อนุมัติก็ยังคงต้องรับผิดชอบอยู่เช่นนั้นไปจนกว่าจะได้จดทะเบียนบริษัท

ฎีกาที่ ๑๙๕๒/๒๕๓๘

ขณะจำเลยที่ ๒ เข้าทำสัญญากับโจทก์ ยังอยู่ในระยะเวลาดำเนินการก่อตั้ง และขอจดทะเบียนจำเลยที่ ๑ อยู่ จำเลยที่ ๒ ในฐานะผู้เริ่มก่อการบริษัทจึงต้องรับผิดชอบตามสัญญาที่ตนได้ทำขึ้นจนกว่าที่ประชุมตั้งบริษัทได้อนุมัติและได้จดทะเบียนบริษัทแล้วตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๑๑๓ เมื่อไม่ได้ความว่ามี การอนุมัติสัญญาดังกล่าวในการประชุมตั้งบริษัท แม้จะจดทะเบียนตั้งบริษัทจำเลยที่ ๑ และจำเลยที่ ๑ เข้าถือสิทธิตามสัญญาแล้วก็ไม่เป็นเหตุให้จำเลยที่ ๒ หลุดพ้นจากความรับผิด

- ไม่ได้ขอให้สัตยาบันขณะประชุมตั้งบริษัท ต่อมา จดทะเบียนตั้งบริษัทและบริษัทถือเอาสิทธิตามสัญญาแล้ว ผู้เริ่มก่อการก็ต้องร่วมรับผิดชอบในสัญญากับบริษัท

(๓) วางกำหนดจำนวนเงินซึ่งจะให้แก่ผู้เริ่มกิจการ ถ้าหากมีเจตนาว่าจะให้

-คำตอบแทนแก่ผู้เริ่มกิจการ

(๔) วางกำหนดจำนวนหุ้นบุริมสิทธิ...

(๕) วางกำหนดจำนวนหุ้นสามัญ หรือหุ้นบุริมสิทธิซึ่งออกให้เหมือน
หนึ่งว่าได้ใช้เต็มค่าแล้วหรือได้ใช้แต่บางส่วนแล้ว เพราะใช้ให้ด้วยอย่างอื่น
นอกจากตัวเงิน....

ให้ตกลงในที่ประชุมโดยเฉพาะว่า ซึ่งจะออกหุ้นสามัญหรือหุ้น
บุริมสิทธิให้เหมือนหนึ่งว่าได้ใช้เงินแล้วเช่นนั้น เพื่อแทนคุณแรงงานหรือ
ตอบแทนทรัพย์สิน.....

-การใช้ค่าหุ้นด้วยแรงงาน ทรัพย์สินเป็นช้อยกเว้น เพราะทำให้เจ้าหนี้เสียหาย ปกติต้องใช้เป็นเงิน จึงต้องกำหนดไว้ขณะประชุมตั้งบริษัท แรงงานต้องเป็นแรงงานที่ทำมาแล้ว

มาตรา ๑๑๙ หุ้นทุก ๆ หุ้นจำต้องให้ใช้เป็นเงินจนเต็มค่า เว้นแต่หุ้นซึ่งออกตามบทบัญญัติมาตรา ๑๑๐๘ อนุมาตรา (๕) หรือมาตรา ๑๒๒๑

(๖) เลือกตั้งกรรมการและพนักงานสอบบัญชีอันเป็นชุดแรกของบริษัท และวางกำหนดอำนาจของคนเหล่านี้ด้วย

มาตรา ๑๑๐๙ ผู้เริ่มก่อการหรือผู้เข้าชื่อชื่อหุ้นจะออกเสียงลงคะแนนไม่ได้
ถ้าตนมีส่วนได้เสียโดยพิเศษในปัญหาที่ยกขึ้นวินิจฉัยนั้น

อนึ่ง มติของที่ประชุมตั้งบริษัทยอมไม่สมบูรณ์ เว้นแต่ที่ประชุมจะได้
ลงมติโดยเสียงข้างมาก อันมีคะแนนของผู้เข้าชื่อชื่อหุ้นรวมกันไม่น้อยกว่ากึ่ง
จำนวนผู้เข้าชื่อชื่อหุ้นทั้งหมด ซึ่งมีสิทธิลงคะแนนได้ และคิดตามจำนวนหุ้น
รวมกันไม่น้อยกว่ากึ่งจำนวนหุ้นของผู้ถือหุ้นนั้น ๆ ทั้งหมดด้วยกัน

- “ส่วนได้เสียพิเศษ” มีผลประโยชน์ส่วนตัวเข้ามาเกี่ยวข้องกับบริษัทยิ่งกว่า
ผลประโยชน์ที่มีในฐานะผู้ถือหุ้น เช่น ชื่อที่ดินของผู้เริ่มก่อการ

- การตั้งเป็นกรรมการเป็นส่วนได้เสียธรรมดา

- การลงมติ ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งทั้ง “จำนวนคน” และ “จำนวนหุ้น”

มาตรา ๑๑๑๐ วรรคหนึ่ง เมื่อได้ประชุมตั้งบริษัทแล้ว ให้ผู้เริ่มก่อการ
บริษัทมอบการทั้งปวงให้แก่กรรมการของบริษัท

๒.๔ กรรมการเรียกให้ผู้เข้าซื้อซื้อหุ้นใช้ค่าหุ้นอย่างน้อย ร้อยละ ๒๕ พร้อมส่วนลำมูลค่า (ถ้ามี)

มาตรา ๑๑๑๐ เมื่อได้ประชุมตั้งบริษัทแล้ว ให้ผู้เริ่มก่อการบริษัทมอบการทั้งปวง
ให้แก่กรรมการของบริษัท

เมื่อกรรมการได้รับการแล้ว ก็ให้ลงมือจัดการเรียกให้ผู้เริ่มก่อการและผู้เข้าซื้อซื้อ
หุ้นทั้งหลายใช้เงินในหุ้นซึ่งจะต้องใช้เป็นตัวเงิน เรียกหุ้นหนึ่งไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบ
ห้า...

มาตรา ๑๑๐๕ อันหุ้นนั้น ท่านห้ามมิให้ออกโดยราคาต่ำไปกว่ามูลค่าของหุ้นที่ตั้งไว้
การออกหุ้นโดยราคาสูงกว่ามูลค่าของหุ้นที่ตั้งไว้นั้น หากว่าหนังสือบริคณห์สนธิ
ให้อำนาจไว้ ก็ให้ออกได้ และในกรณีเช่นนั้น ต้องส่งใช้จำนวนที่ลำมูลค่าพร้อมกันไป
กับการส่งใช้เงินคราวแรก

อนึ่ง เงินส่งใช้ค่าหุ้นคราวแรกนั้น ต้องมิให้ต่ำกว่าร้อยละยี่สิบห้าแห่งมูลค่า
ของหุ้นที่ตั้งไว้

๒.๕ กรรมการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทจำกัด

มาตรา ๑๑๑๑ วรรคหนึ่ง เมื่อจำนวนเงินซึ่งว่าไว้ในมาตรา ๑๑๑๐ ได้ใช้เสร็จแล้ว กรรมการต้องไปขอจดทะเบียนบริษัทนั้น

มาตรา ๑๑๑๒ วรรคหนึ่ง ถ้าการจดทะเบียนมิได้ทำภายในสามเดือนนับแต่ประชุมตั้งบริษัทไซร์ ท่านว่าบริษัทนั้นเป็นอันไม่ได้ตั้งขึ้น และบรรดาเงินที่ได้รับไว้จากผู้เข้าซื้อชื้อหุ้นนั้นต้องใช้คืนเต็มจำนวนมิให้ลดเลย

มาตรา ๑๑๐๔ จำนวนหุ้นทั้งหมดซึ่งบริษัทคิดจะจดทะเบียนนั้น ต้องมีผู้เข้าซื้อชื้อหรือออกให้กันเสร็จก่อนการจดทะเบียนของบริษัท

-การจดทะเบียนบริษัท ต้อง ๑) มีผู้เข้าซื้อชื้อหุ้น ๒) มีการใช้เงินค่าหุ้นตามขอ ๒.๔ และ ๓) ยื่นจดทะเบียนภายใน ๓ เดือน นับแต่วันประชุมตั้งบริษัท

มาตรา ๑๑๑๑ วรรคสอง คำขอและข้อความที่ลงในทะเบียนนั้น ให้ระบุรายการตามที่ได้ตกลงกันในที่ประชุมตั้งบริษัท ดังต่อไปนี้ คือ

(๑) จำนวนหุ้นทั้งสิ้นซึ่งได้มีผู้เข้าซื้อชื่อ หรือได้จัดออกให้แล้ว แยกให้ปรากฏว่าเป็นชนิดหุ้นสามัญเท่าใด หุ้นบุริมสิทธิเท่าใด

(๒) จำนวนหุ้นสามัญหรือหุ้นบุริมสิทธิ ซึ่งออกให้เหมือนหนึ่งว่า ได้ใช้เต็มค่าแล้วหรือได้ใช้แต่บางส่วนแล้ว นอกจากที่ใช้เป็นตัวเงิน และหุ้นที่ได้ใช้แต่บางส่วนนั้น ให้บอกว่าได้ใช้แล้วเพียงใด

(๓) จำนวนเงินที่ได้ใช้แล้วหุ้นละเท่าใด

(๔) จำนวนเงินที่ได้รับไว้เป็นค่าหุ้นรวมทั้งสิ้นเท่าใด

(๕) ชื่อ อาชีวะ และที่สำนักของกรรมการทุกคน

(๖) ถ้าให้กรรมการต่างมีอำนาจจัดการของบริษัทได้โดยลำพัง
ตัวให้แสดงอำนาจของกรรมการนั้น ๆ ว่าคนใดมีเพียงใด และบอกจำนวน
หรือชื่อกรรมการซึ่งจะลงชื่อเป็นสำคัญผูกพันบริษัทได้นั้นด้วย

(๗) ถ้าตั้งบริษัทขึ้นชั่วคราวกำหนดอันหนึ่ง ให้บอกกาลกำหนด
อันนั้นด้วย

(๘) ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่และสาขาทั้งปวง
-อำนาจกรรมการ เช่น ก็คนลงลายมือชื่อ ประทับตราบริษัท
-ผลโดยทั่วไปของการจดทะเบียน

๑. บริษัทเป็นนิติบุคคล มีสิทธิหน้าที่ความรับผิดชอบภายในขอบวัตถุประสงค์
มาตรา ๑๐๑๕ หากหุ้นส่วนหรือบริษัทเมื่อได้จดทะเบียนตามบัญญัติแห่ง
ลักษณะนี้แล้ว ท่านจัดว่าเป็นนิติบุคคลต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือ
หุ้นทั้งหลายซึ่งรวมเข้ากันเป็นหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น

มาตรา ๖๖ นิติบุคคลย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น ภายในขอบแห่งอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ที่ได้บัญญัติหรือกำหนดไว้ในกฎหมาย ข้อบังคับ หรือตราสารจัดตั้ง

๒. มาตรา ๑๐๒๐ บุคคลทุกคนเมื่อได้เสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวงแล้ว ขอบที่จะตรวจเอกสารซึ่งนายทะเบียนเก็บรักษาไว้ได้ หรือจะขอให้คัดสำเนาหรือเนื้อความในเอกสารฉบับใด ๆ...

มาตรา ๑๐๒๑ นายทะเบียนทุกคนจะต้องแต่งยอรายการซึ่งได้ลงทะเบียนส่งไปลงพิมพ์โฆษณาในหนังสือราชกิจจานุเบกษาเป็นคราว ๆ ตามแบบซึ่งรัฐมนตรีเจ้ากระทรวงจะได้กำหนดให้

มาตรา ๑๐๒๒ เมื่อได้พิมพ์โฆษณาดังนั้นแล้ว ท่านให้ถือว่าบรรดาเอกสารและข้อความซึ่งลงทะเบียนอันได้กล่าวถึงในยอรายการนั้น เป็นอันรู้แก่บุคคลทั้งปวง....

-ผลโดยเฉพาของการจดทะเบียน

๑. ผู้เริ่มก่อการหลุดพ้นจากความรับผิดชอบในหนี้และการจ่ายเงินซึ่งที่ประชุมตั้งบริษัทอนุมัติ

มาตรา ๑๑๑๓ ผู้เริ่มก่อการบริษัทต้องรับผิดชอบร่วมกันและโดยไม่จำกัด ในบรรดาหนี้และการจ่ายเงินซึ่งที่ประชุมตั้งบริษัทมิได้อนุมัติ และแม้จะได้มีอนุมัติก็ยังคงต้องรับผิดชอบอยู่เช่นนั้นไปจนกว่าจะได้จดทะเบียนบริษัท

๒. ผู้เข้าชื่อซื้อหุ้นจะยกเหตุบอกกล่าวบอกโมฆียกรรมบางเหตุไม่ได้ ต้องฟ้องผู้เริ่มก่อการเป็นละเมิดส่วนตัว

มาตรา ๑๑๑๔ เมื่อบริษัทได้จดทะเบียนแล้ว ผู้เข้าชื่อซื้อหุ้นจะร้องฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนการที่ตนได้เข้าชื่อซื้อ โดยยกเหตุว่าสำคัญผิด หรือต้องข่มขู่ หรือถูกกลวงล่อฉ้อฉลนั้น ท่านว่าหาอาจทำได้ไม่